

Geri Gönderme Tartışmaları Gölgesinde Mültecilik!

Son günlerde ülkemizde yaşayan sığınmacıların kimileri tarafından oy kaygısıyla siyasi bir malzeme olarak görüldüğüne şahit olmaktayız. Oysa mülteci ve sığınmacı meselesi siyasi değil insani bir meseledir. Bugün Türkiye’de uyum ve entegrasyon süreci konuşulması gerekirken, ne yazık ki sığınmacıların “geri gönderilmesi” konuşulmaktadır.

Ülkemize sığınmış farklı milletlerden insanların rencide edilerek siyasi tartışmalarda araçsallaştırılması tarihi birikimimizle ve medeniyet mirasımızla bağdaşmamaktadır. Türkiye farklı ülkelerden kültürlerin bir arada yaşadığı bir, merkez ülkedir.

Sığınmacı ya da mülteci olmak bir tercih değildir, bir gün herkesin bu duruma düşebileceği unutulmamalıdır. 2011 yılında tüm Arap coğrafyasında ve özellikle sınır komşumuz Suriye’de meydana gelen olaylar nedeniyle Türkiye’ye sığınmak zorunda kalan ve sayıları 4 milyonu geçen sığınmacılarla 10 yılı aşkın bir süredir yan yana yaşıyoruz. Günde 130 bin sığınmacının ülkemize geldiği, insanların çadırlarda barınmak zorunda kaldığı, çocukların okula gidemediği zorlu günleri geride bıraktık. Artık düşük ücretle de olsa çalışan, evine ekmeğini götüren, kirasını ödeyen, çocukları bizim okullarımızda eğitim görüp anadili gibi Türkçe konuşan kardeşlerimizle birlikte yaşıyoruz.

Bugün ülkemizde, Türk sanayisinin, üretim için vazgeçilmez gördüğü iş gücünde belirli bir payı olan, küçük esnafı canlandıran, tarım sektöründe çalışan, kültür ve sanat mozaiğimizi renklendiren birçok etnik kökenden insanla ülkemizde bir arada yaşamaktayız. Halihazırda Türkiye’de vergisini veren 16.000’in üzerinde Suriye uyruklu şirket var. Ayrıca 1 milyon Suriyeli tüm zorlu koşullara rağmen Türkiye’deki iş gücüne katkı sağlıyor. Öyle ki araştırmalara göre Suriyeli uyruklu işçilerin %92’si günde 8 saatten fazla çalışıyor. %75’i ise asgari ücretten daha az maaş alıyor.

Her insan, sadece insan olması sebebiyle onurlu bir yaşamı ve saygı görmeyi hak eder. Kaldı ki, her ne sebeple olursa olsun Türkiye’ye iltica etmek zorunda kalan her bir insanın güzel ülkemiz için bir külfet değil rahmet vesilesi olduğuna inanıyoruz.

Ramazan Bayramı’na yaklaştığımız bu mübarek günlerde Suriyelilerin bayram ziyaretleri özelinde başlayan ve çeşitli nedenlerle ülkemize sığınmış olan insanların geri gönderilmesi ile ilgili devam eden bir tartışma ortamı içerisindeyiz. Münferit bazı olaylar nedeniyle bütün sığınmacı ve mülteciler hakkında olumsuz bir algının oluşturulması Türkiye’ye vakit kaybettirmektedir. Maalesef sığınmacı ve mültecilere ilişkin algılar bilinçli olarak çarpıtılmaktadır.

Altını çizdiğimiz üzere Türkiye, kendisine sığınanlara samimiyetle kapılarını ve yüreğini açtığı gibi sınır ötesinde de hem kendi sınır güvenliğini koruyabilmek hem de oradaki insanların güvenliğini tesis edebilmek için güvenli bölgeler inşa ediyor. İnsani koşulların çok daha zor olduğu bu bölgelerde Türkiye Cumhuriyeti devleti ve sivil toplum kuruluşlarının yardım çalışmalarıyla bölgedeki insani krizin etkilerinin en aza indirilmesi için mücadele edilmekte!

Bu çalışmalardan belki de en önemlisi yıllardır sığınmacıların ve mültecilerin sırtlarını dayayabilecekleri bir duvar sahibi olabilmesi için gerçekleştirilen "briket ev" projesidir. Bu kapsamda 100 bin briket ev inşası projesine başlanmış ve evlerin yarısından fazlası da tamamlanmıştır. Ancak briket evler bölgenin şartlarını bilmeyen kişiler tarafından, Türkiye’deki Suriyelilerin “dönüş bileti” olarak gösterilse de, başta Suriye rejimi ve Rusya olmak üzere, terör örgütleri PKK/PYD ve DAESH’in da aralıksız saldırıları karşısında, Suriye’de başta can güvenliği olmak üzere altyapı, eğitim, sağlık, barınma ve temel gıdaya erişim gibi insani şartlar ne yazık ki henüz olgunlaşmış değildir!

Örneğin iç savaş öncesi İdlib'in nüfusu 350 bin civarındayken, bugün İdlib'te birçoğu çadır kentlerde yaşayan 4.5 milyondan fazla kişi hayata tutunmaya çalışıyor. Sadece Atme çadır kampında 1.5 milyon insan halihazırda çadırlarda yaşıyor. Bu gerçeklikler göz önüne alındığında, yapılan briket evler mevcut popülasyonun bu bölgede tutunması için önemli bir adım olarak görülmeyle birlikte, eğer geri dönüşü konuşacaksak sahadaki durum hep birlikte daha çok iş yapmamız gerektiğini işaret ediyor.

Türkiye'de ve Avrupa'da gerçekleştirilen birçok saha mülakatı Suriyelilerin ülkelerine geri dönmek istediğini fakat mevcut güvenlik riski nedeniyle bunun mümkün olmadığını vurguluyor! Anketlere göre Suriyelilerin %86'sı geri dönüş için demokratik seçimle gelen bir başkan olmasını söylerken %81'i Suriye'nin yeniden inşasına katkıda bulunabilmesi gerektiğini ifade ediyor. Suriyelilerin %68'i geri dönebilmek için savaşın sona ermesi, %52'si ise Esad iktidarının gitmesi gerektiğini söylüyor. Nitekim Uluslararası Af Örgütü'nün raporuna göre "İnsanların kaçırılma ve işkenceye maruz kalma riskinin bulunduğu Suriye'ye geri gönderilmesi devletler hukukuna aykırıdır." Ülkemizde geri gönderilmeyle ilgili bazı konuşulanlar, tarih ve medeniyetimizle bağdaşmamakta, insan haklarına aykırı bu söylemler ülkemizi uluslararası hukuk nezdinde olumsuz neticeler doğurabilecek tartışmalara maruz bırakmaktadır.

Maalesef "Yabancılar" tüm dünyada azınlık partiler ve kişiler tarafından seçim öncesi siyasi stratejinin merkezi haline getirilerek popülist bir dille "oy toplama aracı" olarak görülüyor. Türkiye'de ise siyaset gayriinsani söylemlerle ve dayanaksız şüphelere ve tedirginliğe neden oluyor. Tüm bu yanlış haberlerin bilinçli bir dezenformasyonun ürünü olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim, başta Avrupa olmak üzere dünyanın çeşitli yerlerine yerleşmiş olan Türk vatandaşlarının zaman zaman maruz kaldıkları ırkçı muamelelerin benzerlerinin Türkiye'deki sığınmacılara ve mültecilere karşı yapılmasını asla doğru bulmuyoruz.

Suriyelilerin geri dönüşü ile ilgili insan onuruna yakışır her söylemi ve insan onuruna yakışır şekilde uygulanacak her geri dönüş projesini destekliyoruz. Ancak geri dönüş sürecinin bir tehire dönüştürülmemesi gerekliliğini de vurguluyoruz. Suriyelilerin ülkelerine insan onuruna yakışır bir şekilde geri dönüşünün mümkün olabilmesi için başta Birleşmiş Milletler, Türkiye ve Suriye olmak üzere devletlerin, uluslararası toplumun ve sivil toplum kuruluşlarının üzerine büyük sorumluluk düşmektedir. Bunun için, Rejimin insan haklarının yaşatıldığı bir sisteme evrilmesi, güvenlik sorunlarının çözülmesi, güvenli bölge olarak ilan edilen yerlerin statüsünün netleştirilmesi gerekmektedir. Başta can güvenliği olmak üzere, iş imkanları, eğitim, sağlık, adalet, altyapı gibi konular belli bir insani standarda kavuşturulmalı, onurlu bir geri dönüşü sağlayan unsurlar birlikte güçlendirilmelidir. Aksi taktir de dile getirilen her türlü "geri dönüş" söylemi hamasi kalacak ve yalnızca yaşanan mağduriyetleri arttıracaktır.

Bu arada dört gün sonra kutlanacak olan Ramazan bayramı sebebiyle Suriye'ye geçişlerin yasaklanması kesinlikle doğru bir karar değildir. Zira, bayramda Suriye'ye giden insanlar yalnızca güvenli bölge olarak tabir edilen yerlerde ve İdlib'te yaşayan akrabalarını ve bu bölgelerde bulunan hayatını kaybetmiş yakınlarının kabirlerini ziyaret edebilmektedirler. Ayrıca bu ziyaretleri bölgede yaşayan tanıdıklarına yardım ulaştırabilmek için bir fırsat olarak görmekteyiz.

Bu bağlamda, "bayramda gidebiliyorlarsa sürekli de orada kalabilirler" düşüncesi ile ülkemizdeki milyonlarca Suriyeli sığınmacının "güvenli bölgede yaşayabileceğini düşünmenin de gerçekçi bir bakış açısı olmadığını vurguluyoruz. Zira, bölgenin yapısı mevcut nüfusu bile kaldıramazken, milyonlarca insanın daha bölgeye alınmasının daha büyük bir kaosa neden olacağı oldukça açıktır.

Suriyeli sığınmacıların ülkelerine geri dönebilmelerinin sağlanmasında uluslararası topluma büyük sorumluluklar düşmektedir. Unutulmamalıdır ki bugün Suriye dışında yaşayan milyonlarca Suriyeli sığınmacının ülkelerine dönememelerinin bir numaralı sorumlusu Şam rejimidir. Şam rejimi kendi halkına karşı acımasızca eylemlerini sürdürürken maalesef devletler ve Uluslararası toplum yeterli tepki göstermemiş, kararlılıkla rejimin karşısında durmamıştır. Bugünde milyonlarca insan topraklarında koparılmışken Şam rejimi karşısında dünya halen sessiz kalmaktadır. Bu noktada uluslararası toplum ve büyük devletler üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirmemekle, milyonlarca insanın ülkelerinden ve evlerinden ayrı kalmalarında pay sahibi olmaktadır.

Türkiye sınırının hemen diğer tarafına geçmek geri dönüş değildir! Bugün sığınmacı konumundaki Suriyelilerin birçoğu Şam, Lazkiye, Halep gibi Esad rejiminin kontrolündeki bölgelerden kaçmak zorunda kalmışlardır. Bu kişiler ancak kendi bölgelerine döndükleri takdirde gerçek bir geri dönüşten söz edilebilir. Şam Rejimi ülkenin normalleşmesi adına adımlar atmalı, Birleşmiş Milletler ve diğer ülkeler bu adımları kontrol edip garantör olmalıdır. Günümüzde Ukrayna krizinde gösterilen tutum Suriye içinde gösterilmeli, Ukrayna'ya yönelik işgal girişimi sebebiyle Rusya'ya uygulanan yaptırımlara benzer ciddi, caydırıcı ve kapsayıcı yaptırımlar uygulanarak çözüme yönelik çalışılmalıdır.

Uluslararası arenada yaptırım gücü bulunan devletler ve Birleşmiş Milletler başta olmak üzere tüm ulusal ve uluslararası kuruluşlar bu konuda tüm ulusal ve uluslararası hukuki yolları, diplomatik kanalları ve ekonomik yaptırım metotlarını kullanarak Suriyelilerin insan onuruna yakışır şekilde ülkelerine ve şehirlerine can ve mal güvenliklerinden endişe duymadan dönüşlerini sağlamalıdır.

Bizler de bugün buradan tüm uluslararası topluma açık bir çağrıda bulunarak, gerçek ve insan onuruna yakışır bir geri dönüş için tüm paydaşları yoğun bir çalışmayla katkı vermeye davet ediyoruz.